Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö - TVY ry
Finlands Arbetslösas Samarbetsorganisation - TVY rf
Sörnäisten rantatie 27 C 4, 00500 HELSINKI
p. 044 544 3613 • Y-tunnus 1003909-9
http://www.tvy.fi/ • etunimi.sukunimi@tvy.fi tai toimisto@tvy.fi

TVY:n lausunto 27.4: Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2017-2020, Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö – TVY ry edustaa työttömiä ja toiminta kohdistuu etenkin pitkäaikaistyöttömiin. Kiitämme mahdollisuudesta päästä lausumaan valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2017-2020.

TVY ry toteaa yleisesti, että valtioneuvoston julkisen talouden suunnitelma painottaa työllisyyden näkökulmasta liikaa säästöjä työllisyysinvestointien kustannuksella. Taantumassa pitää uskaltaa investoida ihmisiin ja tulevaisuuteen. Muuten on vakavia taloudellisia ja inhimillisiä riskejä, että osa työvoimasta liukuu kokonaan työvoiman ulkopuolelle. Siitä on Suomessa jo paljon esimerkkejä.

Työttömyyden kasvu näyttää taittumisen merkkejä, mutta Työ- ja elinkeinoministeriön tilastojen mukaan pitkäaikaistyöttömiä eli yhdenjaksoisesti vähintään vuoden työttömänä työnhakijana olleita oli 122 600, mikä on 19 400 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Pitkäaikaistyöttömien määrä on kolminkertainen siitä mitä se oli vuoden 2008 lopulla.

Työllisyydenhoidon pääpaino täytyy olla pitkäaikaistyöttömien palvelujen parantamisessa ja heidän työllistymisensä tukemisessa. Hallituksen vaikuttavuuslinjaukset vievät työttömien palveluja päinvastaiseen suuntaan, jossa kohteena ovat lyhytaikaisesti työttömänä olleet. Tämä tarkoittaa myös sitä, että kolmannen sektorin työllistämispalvelut vähenevät – mahdollisesti loppuvat lähes kokonaan hallituskauden aikana. Palkkatuetun työn volyymi kolmannella sektorilla on ollut viimeisen kolmen vuoden aikana karkeasti n. 10 000 palkkatuettua työpaikkaa vuodessa (v. 2013 11 800, v. 2014 12 100, v. 2015 8 500 vuosittain rahaa käytetty n. 80 – 98 miljoonaa euroa).

Vaikka on tärkeä pohtia myös pitkän aikavälin rakenteellisia uudistustarpeita, nyt työllisyyden hoidossa liikaa painotetaan keskipitkän ja pitkän aikavälin rakenneuudistuksia sekä julkisen talouden leikkauksia ja leikkausten osin kyseenalaisia kannustinvaikutuksia (esim. ansiosidonnaisen työttömyysturvan leikkaukset ja toimenpiteen oletetut kannustinvaikutukset on riittämättömästi tutkittu).

Pitkäaikaistyöttömyydestä vain harva ponnistaa ilman palveluja takaisin avoimille työmarkkinoille.

Suomen taantuman syyt eivät ole ensisijaisesti julkisen sektorin toiminnan/toimimattomuuden tai laajuudesta suhteessa bkt:n seurausta, vaan laajemmin kansantalouden rakenteellisista ongelmista. Katsokaa esim. Suomen pankin ekonomistien arviot Suomen talouden tilasta, jossa julkisen sektorin roolia ei mainita yhdessäkään yhdeksässä ongelmakohdassa (1. vienti ei vedä 2. vääränlaiset tuotteet 3. kallis työvoima 4. suuret ikäluokat eläköityneet nopeasti 5. äidit jäävät kotiin 6. hajanainen asutus 7. pääomat rapautuvat 8. liian vähän kilpailua ja yrittäjiä 9. pääoman verotus kireää). Aikainen eläköityminen sekä äitien jääminen pois työelämästä pitkäaikaiseen lasten hoitoon voidaan tulkita osittain julkisten palvelujen sekä tukien seurauksina, mutta myös yhdistelmänä talouden muista ongelmista.
http://yle.fi/uutiset/suomen_pankki_yhdeksan_syyta_miksi_suomi_jai_muista_jalkeen/8757646

Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden määrärahojen lisäämisellä voidaan tarjota esim. uraohjausta, pitkäaikaistyöttömille lyhytaikaisia työpaikkoja palkkatuella tai yritysten perustamiseen starttirahaa. Nämä ovat tällä hetkellä ainoat määrärahat, joilla voidaan tarjota henkilöille kohdistettuja palveluita. International Monetary Fund (IMF), on todennut maaraportissaan, että ansioturvan keston leikkausten vastapainoksi on panostettava aktiiviseen työllisyyspolitiikkaan.
https://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2015/cr15311.pdf

Lisäksi Euroopan komissio ja neuvosto ovat kiinnittäneet huomiota pitkäaikaistyöttömyyden kasvuun jäsenmaissaan ja pitää sitä ensisijaisena tavoitteena työllisyydenhoidossa, jotteivat ”pitkäaikaistyöttömät lannistuisi ja siirtyisi kokonaan työmarkkinoiden ulkopuolelle”, mitä on osittain tapahtunut mm. Suomessa (tilastokeskuksen ja TE-hallinnon työttömyystilastoissa suuri ero).
http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/2016/ags2016_draft_joint_employment_report_fi.pdf

Pitääkö irtaantua liian sitovasta menokehyksestä?
Kiinnitämme ensimmäiseksi huomiota Valtioneuvoston selonteon kohtaan 3.1. Talouden näkymät, jossa arvioidaan Keskipitkän aikavälin näkymiä. Kansantalouden kehityksen kohdalla käytetään pitkää korkoa, 10 vuotta. Kysymme, olisiko viisasta ottaa huomioon poikkeuksellisen alhainen jopa negatiivinen Euroopan keskuspankin myöntämä lyhytaikainen viitekorko valtiontalouden suunnittelussa? Tällä hetkellä vuoden mittainen EURIBOR-viitekorko on negatiivinen. Alhaiset viitekorot pitäisi nähdä talouden piristysruiskeena.

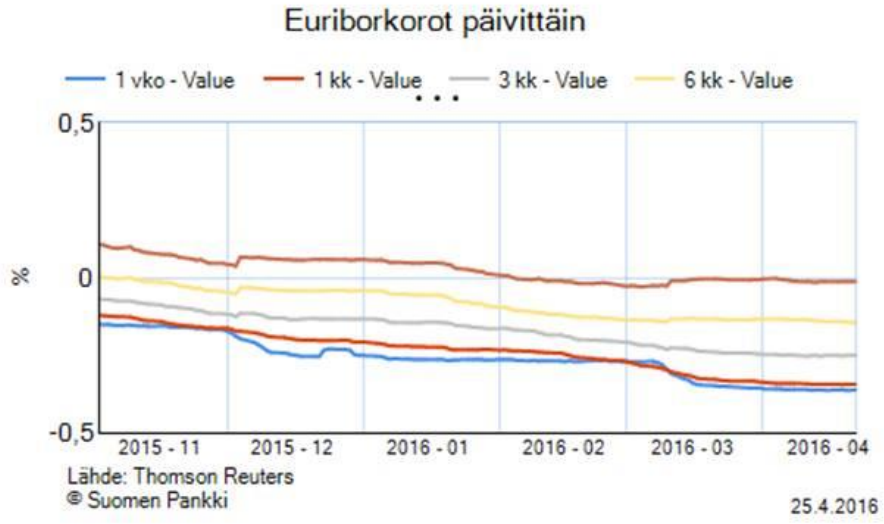

Työttömyysetuuksien käyttö aktiivitoimenpiteisiin tekee aktiivisen työllisyyspolitiikan kustannukset paremmin näkyväksi
TVY pitää hyvänä hallituksen uudistusta käyttää työttömyysetuuksia aktiivitoimenpiteisiin. Tämä on ollut hyväksi havaittu budjettikäytäntö, jolla tehdään paremmin näkyväksi aktiivisen työllisyyspolitiikan suorat lisäkustannukset valtion budjettiin. Suhteellisen vähäisellä lisäpanostuksella voidaan järjestää aktiivista työllisyyspolitiikkaa.

Lisäksi budjettisiirto jolla vapautettiin 22 milj. euroa v. 2017 ja 30 milj. euroa v. 2018 palkkatukiin ja starttirahaan (omaehtoisen koulutuksen kulukorvauksista) on hyvä, joskin riittämätön toimenpide. Määrärahan tarve, jotta päästään edellisen hallituksen aktivointiastetasoihin on paljon suurempi. TVY muistuttaa, että budjettisiirto tehtiin valtion talouden kehyksissä kustannusneutraalisti, joten TEM joutuu palauttamaan STM:lle 151 miljoonaa euroa v. 2017 ja 143 miljoonaa euroa v. 2018.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala
Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden määrärahojen pieneneminen on erittäin huolestuttavaa
Valtioneuvoston selonteossa lukee: "*Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden määrärahat ovat 438 miljoonaa euroa v. 2017 ja 413 miljoonaa euroa vuonna v. 2020. Momentin mitoituksessa on otettu huomioon hallituksen säästöpäätökset, ammatillisen koulutuksen siirto opetus- ja kulttuuriministeriön hallinonalle v. 2017-2018 sekä maahanmuutosta aiheutuvat kotouttamiskoulutuksen lisäkustannukset*." (s. 30).

TVY toteaa leikkaukset kohtuuttomiksi ottaen huomioon pitkäaikaistyöttömyyden kasvun. Toimenpiteiden alas skaalaaminen on järkevää, kun pitkäaikaistyöttömyys on laskenut nykyistä huomattavasti alemmaksi. Vuoden 2008 talousarviossa Työvoimapolitiikkaan käytettiin 735 174 000 euroa, josta työllistämis- koulutus- ja erityistoimien osuus oli 554 422 000 euroa. Silloinkin esim. STM:n työmarkkinatukea käytettiin osana palkkatuen ns. yhdistelmätukea. Pitkäaikaistyöttömien määrä, kuten todettiin aiemmin, oli vuoden lopussa n. 40 000 henkilöä.

TVY kysyy miten varmistetaan jatkossa, että ammatillisen koulutuksen siirto opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle tapahtuu työttömien työnhakijoiden tarpeiden pohjalta?

TVY:n puolesta,
Jukka Haapakoski

--
Jukka Haapakoski
Toiminnanjohtaja
Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö – TVY ry
Sörnäisten rantatie 27 C4, 00500 Helsinki
+358 50 577 2580
jukka.haapakoski@tvy.fi